

KLINICKÁ PSYCHOLOGIE 18.11.2021 **PACIENT S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM**

Klinická psychologie bp1998

Podzim 2021

Mgr. Tereza Možná

MENTÁLNÍ RETARDACE (MR)

- **Duševní zpomalení** nebo **zaostávání jedince**
- Dříve užívané termíny např. slabomyslnost, mentální či duševní zaostalost nebo rozumová či duševní vada
- Může se vyskytovat s kteroukoliv další duševní či tělesnou poruchou
- **Prevalence** duševních poruch u MP **3-4x častější**, než v běžné populaci

DEFINICE MR

- „... celkové snížení intelektuálních schopností osobnosti postiženého, které vzniká v průběhu vývoje a je obvykle provázeno nižší schopností orientovat se v životě. Nedostatek adaptivního chování se projevuje ve zpomaleném, zaostávajícím vývoji, v ohraničených možnostech vzdělávání a nedostatečné sociální přizpůsobivosti, přičemž uvedené příznaky mohou projevovat samostatně nebo v různých kombinacích.“ (MKN-10, 2021)

ETIOLOGIE MR

- **Vlivy ohrožující plod** (onemocnění matky: zarděnky, syfilis, toxoplazmóza; alkoholismus u matky: fetální alkoholový syndrom)
- **Vrozené vady lebky**: mikrocefalus, megacefalus, hydrocephalus
- **Poškození mozku při porodu**: hypoxie či asfyxie, malá porodní váha, předčasný porod, novorozenecká žloutenka
- **Onemocnění a infekce**: klíšťová encefalitida, meningitida
- **Poúrazové stavy**: krvácení do mozku, hypoxie, úrazy hlavy
- **Hereditární vlivy** (dědičnost)
- **Poruchy chromozomální a metabolické**

KLASIFIKACE MR

1. Lehká mentální retardace (IQ 50-69)
2. Středně těžká mentální retardace (IQ 35-49)
3. Těžká mentální retardace (IQ 20-34)
4. Hluboká mentální retardace (IQ nižší než 20)
5. Jiná mentální retardace
6. Nespecifikovaná mentální retardace

IQ = vztah mezi výkonem v úlohách odpovídajících určitému vývojovému stupni (mentální věk) a mezi chronologickým věkem

FYZIOTERAPIE U PACIENTŮ S MR

- KOMUNIKACE
 - FORMA
 - DELŠÍ ČASOVÁ DOTACE PRO NÁCVIK
 - VĚTŠÍ POČET OPAKOVÁNÍ
 - MOTIVACE KLIENTA
- Ucelená rehabilitace klienta (fyzikální, sociální i pedagogická)

1. KOMUNIKACE

- **Přizpůsobení** mluvy – výrazy, složitost větných skladeb, tempo
- Obrázková **podpora** (piktogramy, schémata, lze jako u PAS)
- Ověření **porozumění**
- **Neverbální komunikace** – palec nahoru, high-five, úsměv, gesta
- **Opakování** slovních pokynů
- Případně omezení slovních pokynů a zvýšení vizuální podpory

- **S úctou, respektem**

2. FORMA CVIČEBNÍ JEDNOTKY

- **Hravá forma, bývá individuální i skupinová CJ**
- Využívání **symboliky** a připodobnění: cvik/pozice motýl, zajíček, medvěd, žába, pavouk, sluně, čáp, ...
- Cvik: „zajíček spinká“, „neseme pivo“, ...
- Orientace na **věk mentální** (spíše než na věk chronologický)
- Více **opakování**, postupné přidávání cvičení
- **Delší časová dotace** pro nácvik
- Podpora v oblasti **záznamu cvičení pro nácvik** (video, fotografie, seznam s obrázky, „domácí úkol“, apod.

MOTIVACE KLIENTA/ PACIENTA

- **Motivační karty**
- **Odměny**: okamžité odměny, odložené odměny
- **Dokumentace** průběhu terapie, **hodnocení** zlepšení a dosažených úspěchů (pochvaly, diplomy, symbolické ocenění, ...)
- **Orientace na prožitek** (psychomotorika, vnímání svého těla, radost z pohybu, ...)
- **Časté střídání činnosti** (zejména u narušené pozornosti)
- **Přestávka/ činnost za odměnu**, klient v roli terapeuta
- **Individuální přístup**
- Důležitost a význam pochvaly i v dospělosti, ve stáří

UŽITEČNÉ ODKAZY

- NÁRODNÍ RADA OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM ČR. *Národní rada osob se zdravotním postižením ČR* [[online](#)]. 2010. vyd. 2010
- Disability, including prevention, management and rehabilitation. WORLD HEALTH ORGANIZATION. *World Health Organization* [[online](#)]. 2014
- <https://www.alfabet.cz>
- https://is.muni.cz/th/hk7l1/Javorska_DP.pdf (disertační práce s kazuistikami)
- <https://www.youtube.com/watch?v=1UaQ6eliKWE>
- <https://www.youtube.com/watch?v=8PFHdl4k7A4>

LITERATURA

- HÁTLOVÁ, Běla: 2010. *Psychomotorická terapie demencí v počáteční a střední fázi*. European Science and Art Publishing. Asociace psychologů sportu. Praha. ISBN 978-80-87504-00-0
- PFEIFFER, Jan: 2007. *Neurologie v rehabilitaci: pro studium a praxi*. 1. vyd. Grada, 350 s. ISBN 978-802-4711-355
- SCHEFFLER, R. M, POTŮČEK, Martin (editor): 2008. *Mental Health Care Reform in the Czech and Slovak Republics, 1989 to the Present*. Karolinum Press, Prague. ISBN 978-80-246-1466-3
- VÁGNEROVÁ, Marie: 2008. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Portál, Praha. ISBN 978-80-7367-414-4